

หมวดที่ 6

พ้องແຍ້ງແລະກາຮັກໜີ

ເຄົ້າໂຄຮງເຮືອງ

บทที่ 1 ພົອງແຍ້ງ

บทที่ 2 ກາຮັກໜີ

ສາරະສຳຄັນ

1. ພົອງແຍ້ງຄືອະໄຣ
2. ທັກເກນທີ່ເກີຍວັກນັກພົອງແຍ້ງ
3. ຜູ້ມີສິທີພົອງແຍ້ງ
4. ຈະພົອງແຍ້ງໃຈໄດ້ບ້າງ
5. ກາຮັກຢາຍພົອງແຍ້ງ
6. ຖຸນກາຮັກຂອງພົອງແຍ້ງແລະເຂົຕອໍານາຈຄາລທີ່ຈະຮັບພົອງແຍ້ງ
7. ກຳທັນດວລາໃນກາຍື່ນພົອງແຍ້ງ
8. ກາຮັກຈະສັ່ງພົອງແຍ້ງ
9. ສິທີໃນກາຮັກອຸທະຮຣົນຢູ່ກາໃນຄົດທີ່ມີພົອງແຍ້ງ

ວັດຖຸປະສົງການເຮັດວຽກ

ເມື່ອນັກສຶກຫາໄດ້ສຶກຫາหมวดທີ່ 6 ນີ້ແລ້ວ ທ່ານໄດ້ໃຫ້ນັກສຶກຫາ

- (1) ທ່ານຄວາມໝາຍຂອງພົອງແຍ້ງ
- (2) ທ່ານທັກເກນທີ່ເກີຍວັກນັກພົອງແຍ້ງ
- (3) ທ່ານວ່າຜູ້ໄດ້ມີສິທີພົອງແຍ້ງແລະຈະພົອງແຍ້ງໃຈໄດ້ບ້າງ
- (4) ທ່ານວ່າພົອງແຍ້ງຕ້ອງຮົມມາໃນຄໍາໃຫ້ການ
- (5) ທ່ານຄື່ນເຮືອງກັບພົອງແຍ້ງນັ້ນມີສັກພົກພັນ

หมวดที่ 6

พ้องແຍ້ງແລະກາຮັກໜີ

บทที่ 1

พ้องແຍ້ງ

ได้ก່າວມາແລ້ວໃນหมวด 2 ເຮືອງຄູ່ຄວາມວ່າສຶກທິການໄຟເຄີດຂຶ້ນສູ່ຄາລເມື່ອກຣັນເກີດຂ້ອງໄຕແຍ້ງເກີຍວັກບສຶກທິຫຼືອໜ້າທີ່ ພຣອຈຳຕ້ອງໃຊ້ສຶກທິກາງຄາລ ຜູ້ທີ່ຖຸກໂຕແຍ້ງເກີຍວັກບສຶກທິຫຼືອໜ້າທີ່ ຍອມໄຟເຄີດຂຶ້ນສູ່ຄາລ ເພື່ອຂອໃຫ້ບຽນຄຸ້ມຄອງສຶກທິຂອງຕົນໂດຍກ່າວໜ້າຜູ້ທີ່ມາໄຕແຍ້ງສຶກທິຫຼືອໜ້າທີ່ສິ່ງເຮົາກວ່າ “ຈຳເລີຍ” ດະນັ້ນ ການໄຕແຍ້ງເກີຍວັກບສຶກທິຫຼືອໜ້າທີ່ ຈຳເລີຍເຍື່ອງຈາກຖຸກໂຈທົກໃນຄົດຝຶກ ໂດຍໄຕແຍ້ງສຶກທິຫຼືອໜ້າທີ່ໃນຄົດຝຶກໄດ້ ຈຳເລີຍຍອມໄຟເຄີດ ນັ້ນຂຶ້ນສູ່ຄາລເຊັ່ນເຕີຍວັກນີ້ສິ່ງທັກໃຫ້ຈຳເລີຍໄຟເຄີດໄປພົອງໂຈທົກຕ່າງທັກອີກຈະກຳໃຫ້ເສີຍເວລາ ແລະຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພີ່ມຂຶ້ນໃນປະມວລກງູ້ໝາຍວິທີພິຈາຮັນຄວາມແພັງ ຈຶ່ງໄດ້ບໍ່ຢູ່ຜູ້ດີເກີຍວັກບການ ຕໍາເນີນຄົດໃນເຮືອງນີ້ໄວ້ໃນມາດຕາ 177 ວຽກສາມ ແລະມາດຕາ 179 ວຽກທ້າຍ ເຮົາກວ່າ “ພົອງແຍ້ງ” ໃນກາຮັກໜີເຮືອງ “ພົອງແຍ້ງ” ນີ້ຂອແຍກອອກພິຈາຮັນດັ່ງນີ້

1. ພົອງແຍ້ງຄືອະໄໄຣ
2. ທັດກເກັນຫົວເກີຍວັກບການພົອງແຍ້ງ
3. ຜູ້ມີສຶກທິພົອງແຍ້ງ
4. ຈະພົອງແຍ້ງໃຈຮີໄດ້ນັ້ງ
5. ການບຽນຍາຍພົອງແຍ້ງ
6. ຖຸນກວັບພົບຂອງພົອງແຍ້ງ ແລະເຂົດອໍານາຈຄາລທີ່ຈະຮັບພົອງແຍ້ງ
7. ກຳທັດເວລາໃນກາຍື່ນພົອງແຍ້ງ
8. ການຕຽບແລະສັ່ງພົອງແຍ້ງ
9. ສຶກທິໃນກາຍອຸທະຮນ໌ນິກາໃນຄົດຝຶກທີ່ມີພົອງແຍ້ງ

1. พ้องແຍ້ງຄືອະໄຫ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่อง “พ้องແຍ້ງ” ไว้ในมาตรา 177 วรรคสามว่า “จำเลยจะพ้องແຍ້งมาในคำให้การก็ได้ แต่ถ้าพ้องนั้นเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับพ้องเดิมแล้ว ให้ศาลสั่งให้จำเลยพ้องเป็นคดีต่างหาก” และมาตรา 179 วรรคท้าย บัญญัติว่า “แต่ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดเสนอคำพ้องต่อศาลใด ไม่ว่าโดยวิธีพ้องเพิ่มเติมหรือพ้องແຍ້ງ ภายหลังที่ได้ยื่นคำพ้องเดิมต่อศาลแล้ว เว้นแต่คำพ้องเดิมและคำพ้องภายหลังนี้จะเกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้”

เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลย นอกจากจำเลยจะให้การปฏิเสธข้อหาของโจทก์แล้ว ถ้าจำเลยเห็นว่าความจริงโจทก์ต่างหากที่จะต้องชี้รำหนึ่นให้แก่จำเลย จำเลยก็มีสิทธิฟ้องโจทก์ให้ชี้รำหนึ่นแก่ตนไปพร้อมกับคำให้การแก้ฟ้องของโจทก์ ฟ้องของจำเลยเช่นนี้ เรียกว่า “พ้องແຍ້ງ” ดังนั้น “พ้องແຍ້ງ” คือ การฟ้องซึ่งจำเลยกลับฟ้องโจทก์โดยฟ้องในคดีเดียวกัน ขอให้โจทกรับผิดชอบ กล่าวคือ โจทก์เป็นผู้เริ่มคดีก่อน เมื่อโจทก์ฟ้องแล้ว จำเลยจึงได้ฟ้องโจทก์บังในคดีเดียวกัน โดยกล่าวรวมมาในคำให้การ

ตัวอย่าง รถยนต์โจทก์จำเลยชนกัน โจทก์ฟ้องว่าเป็นความประมาทเลินเลือ ของจำเลยการชนกันจึงได้เกิดขึ้น ขอให้จำเลยใช้ค่าสินใหม่ทดแทน จำเลยเห็นว่าการชน กันนี้เป็นด้วยความประมาทของโจทก์หาใช่ของตนไม่ เช่นนี้จำเลยจะพ้องແຍ້งมาใน คำให้การขอให้โจทก์ใช้ค่าสินใหม่ทดแทนก็ได้ คดีเช่นนี้เกี่ยวพันกัน ฉะนั้น ศาลจะไม่สั่ง ให้จำเลยแยกคดีและยอมให้พ้องແຍ້งได้

ฉะนั้น พ้องແຍ້งจึงประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นคำให้การต่อสู้คดีของโจทก์ ประการที่สอง เป็นการเสนอข้อหาของจำเลยต่อโจทก์

พ้องແຍ້งของจำเลยกับคำให้การของจำเลยที่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คำฟ้องของ โจทก์ต้องสอดคล้องกัน หากพ้องແຍ້งกับข้อต่อสู้ขัดแย้งกันก็จะถือว่าพ้องແຍ້งไม่เกี่ยวข้อง กับพ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีเข้าด้วยกันได้ตาม ป.ว.พ.ง มาตรา 179 วรรคสาม (นัยคำพิพากษาฎีกาที่ 199/2522 โจทก์ฟ้องว่า โจทกรับประกันวินาศัย รถยนต์คันเกิดเหตุและรับช่วงสิทธิจากผู้เอาประกันภัยมาฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลย ที่ 2 ในฐานะนายจ้างให้ร่วมกันรับผิดกันจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกจ้างขับรถโดยประมาณ รถที่เอาประกันภัยคันดังกล่าว จำเลยที่ 2 ให้การปฏิเสธว่า โจทก์มิได้เป็นผู้รับประกันภัย รถยนต์คันดังกล่าว กรรมธรรมประกันภัยเป็นเอกสารปลอม ความเสียหายเกิดเพระ

ความประมาทของลูกจ้างผู้อ่อนประคันภัย พ้องแย้งเรียกค่าเสียหาย และขอให้เรียกผู้อ่อนประคันภัยกับลูกจ้างมาเป็นจำเลยตามพ้องแย้งด้วย ดังนี้เมื่อจำเลยที่ 2 ปฏิเสธพ้องว่า โจทก์ไม่ใช่ผู้รับประกันภัย จึงไม่มีมูลที่จำเลยที่ 2 จะพ้องแย้งโจทก์ตามสัญญาประกันภัย เพราะมิได้เกี่ยวกับพ้องเดิม เมื่อศาลไม่รับพ้องแย้งของจำเลยจึงไม่อาจเรียกบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นจำเลยตามพ้องแย้งได้เช่นกัน)

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับพ้องแย้ง

ในการพิจารณาว่าเป็นพ้องแย้งหรือไม่จะต้องพิจารณาว่าคำพ้องดังกล่าว ประกอบด้วยหลักเกณฑ์สำคัญทั้งสามประการหรือไม่ หลักเกณฑ์สำคัญทั้งสามประการ อันถือเป็นการพ้องแย้งมีดังนี้

- ก. ต้องมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่
- ข. ต้องมีพ้องเดิม
- ค. พ้องแย้งนั้นต้องเกี่ยวกับพ้องเดิม

ก. ต้องมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ เนื่องจากพ้องแย้งเป็นคำพ้องชนิดหนึ่ง (ป.ว.แพ่ง มาตรา 1 (3)) ที่คุ้มความเสนอต่อศาลเพื่อให้พิจารณาพิพากษา ดังนั้น จึงตกลอยู่ในบังคับของมาตรา 55 เช่นเดียวกับพ้องธรรมดा กล่าวคือผู้มีสิทธิพ้องแย้ง จะต้องถูกโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ และสิทธิหรือหน้าที่ทางแพ่งนั้นได้ถูกโต้แย้ง ก่อนที่จะมีการพ้องแย้งแล้ว หากไม่มีการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่จะพ้องแย้งไม่ได้ แม้จะพ้องแย้งไว้ล่วงหน้าก็ทำไม่ได้

ตัวอย่างที่ 1 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยขับรถยกโดยประมาทเลินเลือ ชนท้ายรถจักรยานสามล้อที่โจทก์โดยสารมาเป็นเหตุให้โจทก์บาดเจ็บขอให้ใช้ค่าเสียหาย จำเลยให้การว่าตนมิได้ประมาทเลินเลือ นายประทีปคนถีบจักรยานสามล้อต่างหากที่ประมาทเลินเลือและพ้องแย้งโจทก์มาในคำให้การให้ใช้ค่าเสียหายให้จำเลย เช่นนี้จำเลยพ้องแย้ง "ไม่ได้" เพราะโจทก์มิได้โต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่จำเลยแต่อย่างใด เนื่องจากโจทก์เป็นผู้โดยสารไม่ได้เป็นคนถีบรถสามล้อ

ตัวอย่างที่ 2 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเช่าตึกสถาบันโจทก์ โจทก์บอกเลิกสัญญาแล้วขอให้ศาลขับไล่จำเลยและเรียกค่าเสียหาย จำเลยให้การและพ้องแย้งว่าจำเลย

¹ คุ้มพิพากษากฎาที่ 153/2512.

ซ้อมแซมห้องเช่าหากจำเลยต้องออกจากห้องเช่า โจทก์ต้องใช้เงินค่าซ้อมแซมห้องเช่าให้จำเลย เช่นนี้จำเลยฟ้องแย้งไม่ได้ เพราะในขณะฟ้องแย้งจำเลยยังไม่ถูกโടိແย়งສิทธิ สิทธิของจำเลยจะถูกโടိແย়งเมื่อศาลพิพากษาขับไล่จำเลยออกจากห้องเช่า จำเลยจะฟ้องแย้ง "ไว้ล่วงหน้าไม่ได้"

ตัวอย่างคำพิพากษากฎีกา

คำพิพากษากฎีกาที่ 6/2526 ฟ้องแย้งของจำเลยที่ให้ดังผู้ตรวจสอบบัญชีและเอกสารของธนาคารโจทก์เพื่อแสดงผลว่าจำเลยไม่ได้เป็นหนี้ตามที่โจทก์ฟ้อง เป็นเรื่องที่จำเลยแสวงหาหลักฐานเพื่อต่อสู้คดีของจำเลย มิใช่เป็นการเสนอข้อหาต่อศาลไม่ถือว่าเป็นฟ้องแย้ง

คำพิพากษากฎีกาที่ 5520/2542 ฟ้องแย้งนอกจากจะเป็นคำให้การต่อสู้คดีแล้วยังต้องเป็นการเสนอข้อหาของจำเลยต่อโจทก์อันอาจมีผลให้เกิดการกระบวนการที่ไม่ถูกต้อง หรือหน้าที่ของโจทก์ นอกเหนือจากที่เกิดตามปกติจากคำฟ้องและคำให้การ ถ้าที่จำเลยที่ 1 ให้การว่าสัญญาภัยมิเงินระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 เป็นโมฆะ จำเลยที่ 1 ขอถือเอาคำให้การนี้เป็นฟ้องแย้ง ตามคำให้การของจำเลยที่ 1 ดังกล่าวหากศาลมีผลให้ตัดสินเป็นเช่นนั้น ย่อมมีผลทำให้สิทธิเรียกร้องความค่าฟ้องของโจทก์ไม่ได้รับการบังคับให้ตามกฎหมาย ซึ่งก็คือสัญญาภัยมิเงินถูกเพิกถอนและทำลายไปนั้นเอง หากได้มีผลกระบวนการที่ไม่ถูกต้อง หรือหน้าที่ของโจทก์นอกเหนือจากคำฟ้องแต่อย่างใดไม่ คำฟ้องแย้งของจำเลยที่ 1 จึงมีสภาพเป็นเพียงคำให้การหาใช้ฟ้องแย้งไม่

คำพิพากษากฎีกาที่ 843/2543 ฟ้องแย้งนอกจากจะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับฟ้องเดิม พอที่จะรวมการพิจารณาและซื้อขายดัดติดเข้าด้วยกันได้แล้ว ต้องเป็นคำฟ้องที่มีสภาพแห่งข้อหาว่าโจทก์โடိແย়งสิทธิของจำเลยในส่วนที่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมอย่างไร ตามมาตรา 55 ด้วย ซึ่งจำเลยให้การว่าเอกสารฟ้องแย้งเป็นเอกสารปลอมที่จำเลยลงลายมือชื่อไว้แล้ว โจทก์หรือตัวแทนโจทก์ร่วมกันกรอกข้อความโดยจำเลยไม่ได้ให้ความยินยอม หากคดีฟังได้ดังที่จำเลยให้การไว้ ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาร่วมกับการทำสัญญาภัยมิเงิน ก็คือ บัญชีและสัญญาภัยมิเงินตามคำฟ้องของโจทก์ย่อมรับฟังไม่ได้ ศาลย่อมพิพากษายกฟ้อง เอกสารดังกล่าวก็ไม่อาจนำไปใช้อ้างเป็นประไชน์ต่อโจทก์หรือบุคคลภายนอกได้อยู่แล้ว หากจำเป็นที่จำเลยต้องฟ้องแย้งเพื่อให้โจทก์คืนหรือทำลายเอกสารดังกล่าวไม่ ที่จำเลยอ้าง

ว่าเมื่อศาลพิพากษายกฟ้องจำเลยไม่อาจเรียกเอกสารดังกล่าวคืนจากบุคคลภายนอกได้ จึงเกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่แล้วชอบที่จะฟ้องแย้งได้นั้น การที่จำเลยจะเรียกเอกสารดังกล่าวคืนจากบุคคลภายนอกได้หรือไม่ ไม่เกี่ยวกับข้อโต้แย้งอันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของโจทก์ในคดีนั้น ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม พอที่จะรวมพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ตามมาตรา 177 วรรคสาม

คำพิพากษาฎีกาที่ 3748/2545 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 รับผิดตาม สัญญาภัยเงินและจำเลยที่ 2 สัญญาค้ำประกันร่วมกัน จำเลยที่ 2 ให้การและฟ้องแย้งว่า โจทก์กรอกข้อความลงในสัญญาค้ำประกันเองโดยจำเลยที่ 2 ไม่ยินยอม สัญญาค้ำประกัน ปลอม ขอให้ยกฟ้อง ขอให้บังคับโจทก์คืนสัญญาค้ำประกันหรือมีคำสั่งให้ทำลายเสีย หากข้อเท็จจริงฟ้องได้ตามข้อต่อไปนี้แล้ว ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง สัญญาค้ำประกันยอมไม่มีผลผูกพันจำเลยที่ 2 ย่อมไม่มีความจำเป็นที่จำเลยที่ 2 ต้องฟ้องแย้ง ศาลไม่รับฟ้องแย้ง

คำพิพากษาฎีกาที่ 4906/2542 จำเลยฟ้องแย้งขอให้เพิกถอนการทำลายสัญญาภัยเงิน และสัญญาจ้างรองระหว่างโจทก์และจำเลย อ้างว่าสัญญาภัยเงินเป็นโมฆะเนื่องจากจำเลยทำสัญญาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม โดยข้ออ้างนี้จำเลยอ้างเป็นคำให้การไว้แล้ว ดังนั้นหากข้อเท็จจริงได้ความว่า สัญญาภัยเงินเป็นโมฆะตามที่จำเลยยกขึ้นอ้าง ศาลก็ยอมนำมาเป็นเหตุยกฟ้องโจทก์อยู่แล้ว จำเลยหาจ่าต้องฟ้องแย้งขอให้เพิกถอนการทำลายแต่ประการใดไม่ ที่ศาลล่างทั้งสองไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยจึงชอบแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ 4861/2547 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 รับผิดตามเช็คที่จำเลยที่ 1 นำมายاخ่ายลดแก่โจทก์ และให้จำเลยที่ 4 ร่วมรับผิดในฐานะผู้ค้ำประกัน การที่จำเลยที่ 4 กล่าวอ้างเรื่องสัญญาภัยเงินและฟ้องแย้งขอให้คืนสัญญาภัยเงิน จึงเป็นคนละเรื่อง กับที่โจทก์ฟ้อง ฟ้องแย้งในส่วนนี้ของจำเลยที่ 4 ย่อมไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ส่วนที่จำเลยที่ 4 ฟ้องแย้งขอให้คืนสัญญาค้ำประกันนั้น เมื่อจำเลยที่ 4 ให้การว่า สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาปลอม ดังนี้หากพิจารณาได้ความตามคำให้การของจำเลยที่ 1 ดังกล่าว ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง จำเลยที่ 4 ย่อมได้รับผลตามคำพิพากษาอยู่แล้ว กรณีไม่มีเหตุจำเป็นที่จำเลยที่ 4 จะฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์คืนเอกสารดังกล่าว ศาลชอบที่จะไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยที่ 4

คำพิพากษาฎีกาที่ 8525/2547 จำเลยที่ 2 ให้การว่าสัญญาค้ำประกันเป็นเอกสารปลอม ซึ่งหากคดีฟังได้ดังที่จำเลยที่ 2 ให้การไว้ ศาลย่อมพิพากษายกฟ้องโจทก์ และ

เมื่อเป็นเอกสารปลอมโจทก์ยอมไม่อาจอ้างอิงหรือแสวงสิทธิ์ได้ ๑ จากเอกสารปลอมได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องฟ้องแย้งเพื่อให้โจทก์คืนเอกสารดังกล่าวแก่จำเลยที่ 2 ส่วนการที่ศาลพิพากษาว่าสัญญาค้าประภันเป็นเอกสารปลอมและพิพากษายกฟ้อง จำเลยที่ 2 จึงไม่อาจเรียกเอกสารคืนจากบุคคลภายนอกได้ ก็เป็นเรื่องที่บุคคลภายนอกโട้วยสิทธิ์หรือหน้าที่ของจำเลยที่ 2 ไม่เกี่ยวข้องกับข้อโต้แย้งอันเกี่ยวกับสิทธิ์หรือหน้าที่ของโจทก์ ในคดีนี้จึงไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ที่ศาลมั่นใจว่าไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยที่ 2 ชوبแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๕/๒๕๔๘ ข้อที่จำเลยให้การต่อสู้คดีว่าไม่ต้องรับผิดตามสัญญาภัยเงินที่โจทก์นำมาฟ้อง เนื่องจากจำเลยภัยเงินเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่โจทก์กรอกจำนวนเงินในสัญญาภัยเงินจำนวน ๒๗๕,๐๐๐ บาท โดยจำเลยไม่ยินยอม สัญญาภัยเงินจึงเป็นเอกสารปลอมนั้น หากข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามที่จำเลยอ้างก็ยอมมีผลทำให้สิทธิ์เรียกร้องตามคำฟ้องของโจทก์ไม่ได้รับการบังคับให้ตามกฎหมาย และศาลย่อนนำมาเป็นเหตุยกฟ้องได้อยู่แล้ว จำเลยหาจ่าต้องฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์รับชำระหนี้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย และให้โจทก์ส่งมอบสัญญาภัยเงินปลอมแก่จำเลยเพื่อนำไปทำลาย ประการใดไม่ ทั้งคำขอตามฟ้องแย้งดังกล่าว ศาลก็ไม่อาจบังคับให้ได้ เพราะหากสัญญาภัยเงินตามฟ้องเป็นเอกสารปลอม ก็เท่ากับการภัยเงินรายนี้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ โจทก์ไม่อาจนำมาฟ้องร้องบังคับเอาแก่จำเลยได้

ข. ต้องมีฟ้องเดิม เนื่องจากฟ้องแย้งเป็นฟ้องที่จำเลยเดิมกลับเป็นโจทก์ ฟ้องโจทก์ในคดีเดิมเป็นจำเลย จะนั้น จะฟ้องแย้งได้จะต้องมีฟ้องเดิมอยู่ในระหว่างพิจารณาถ้าฟ้องเดิมไม่มีเสียแล้วอาจเป็นพระโเจทก์จำเลยดกลงหรือประนีประนอมยอมความแล้วศาลพิพากษาความยอม หรือคดีเดิมศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งไปแล้วเช่นนี้จะฟ้องแย้งไม่ได้

ในบางกรณีผู้เป็นโจทก์ในฟ้องเดิมไม่อยู่ในฐานะเป็นโจทก์ได้ เช่น ไม่มีอำนาจฟ้อง ถ้าหากจำเลยได้ฟ้องแย้งโจทก์คนนั้นไว้ด้วย มีปัญหาว่าการที่โจทก์เดิมไม่มีอำนาจฟ้องเช่นนี้จะกระทบกระเทือนถึงฟ้องแย้งของจำเลยอย่างหรือไม่ เช่น บิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นโจทก์ฟ้องคดีแทนบุตรผู้เยาว์ ขอให้แสดงว่าทรัพย์พิพากษาเป็นของบุตรผู้เยาว์ ห้ามจำเลยเกี่ยวข้อง จำเลยต่อสู้ว่าโจทก์เป็นบิดาไม่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรผู้เยาว์ และฟ้องแย้งขอแบ่งทรัพย์มรดกกระหว่างโจทก์จำเลย ถ้าศาลสั่งว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องแทนผู้เยาว์จึงพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยจะมีผลอย่างไร กรณีตาม

บัญหาฟ้องແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍຢ່ອນຕົກໄປດ້ວຍ ເພຣະຟັງເດີມແລະຕົວໂຈທົກເດີມໄມ້ມືອຸ່ງແລ້ວຈຶ່ງ
ໄມ້ອາຈັກຟັງແຍ້ງໄດ້¹

ກຣະນິກຳຄາລພິພາກຫາຍກຟັງເດີມຕົກພິຈາຮານາດ້ວຍວ່າພິພາກຫາຍກຟັງດ້ວຍ
ເຫດຸໃດ ຕັກຄາລພິພາກຫາຍກຟັງເດີມດ້ວຍເຫດຸໂຈທົກໄມ້ມືອຳນາຈັກຟັງ ເຊັ່ນນີ້ຄູວາໄມ້ມີຟັງ
ເດີມແລະຕົວໂຈທົກເດີມທີ່ຈະເປັນຈໍາເລີຍຕ້ອໄປຈຶ່ງຟັງແຍ້ງໄມ້ໄດ້ ແຕ່ຕັກຄາລພິພາກຫາຍກຟັງ
ດ້ວຍເຫດຸຟັງເດີມເຄລືອບຄຸມ ເຊັ່ນນີ້ຍັງມີຕົວໂຈທົກເດີມທີ່ຈະເປັນຈໍາເລີຍຕ້ອໄປມືອຸ່ງຟັງແຍ້ງທີ່
ຈໍາເລີຍຟັງຮ່ວມມາກັບຄຳໄທກາຮົງມີຕົວໂຈທົກເດີມທີ່ຈະເປັນຈໍາເລີຍຕ້ອໄປມືອຸ່ງຟັງແຍ້ງທີ່
ອອກຈາກສາຮັບນັກວຽກໄປ ນອກຈາກນີ້ ກຣະນິກຳມີຄຳສັ່ງຈໍາໜ່າຍຄົດໂຈທົກ
ໂຈທົກທີ່ຟັງ ອຢ່າງນີ້ຕັກຈໍາເລີຍຟັງແຍ້ງເຂັ້ມາ ພັງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍໄມ້ຕົກໄປເພຣະຕົວໂຈທົກ
ເດີມຮຶ່ງມາເປັນຈໍາເລີຍໃນຟັງແຍ້ງຍັງມີຕົວອຸ່ງ

ຄ. ພັງແຍ້ງຕົກເກີຍວ່າຂອງກັບຟັງເດີມ ປະມວລກງົງໝາຍວິທີພິຈາຮານາຄວາມ
ແພ່ງ ມາດຮາ 177 ວຣຄສາມ ບັນຍຸດີວ່າ “ຈໍາເລີຍຈະຟັງແຍ້ງມາໃນຄຳໄທກາໄດ້ ແຕ່ຕັກຟັງ
ແຍ້ງນັ້ນເປັນເຮືອງອື່ນໄມ້ເກີຍກັບຄຳຟັງເດີມແລ້ວ ໃຫ້ຄາລສັ່ງໃຫ້ຈໍາເລີຍຟັງເປັນຄົດຕ່າງໜາກ”
ແລະມາດຮາ 179 ບັນຍຸດີວ່າ “ແຕ່ຫ້າມມີໃຫ້ຄຸ້ຄວາມຝ່າຍໄດ້ເສັນອຳນວຍໄດ້ຕ່ອຄາລ ໄນວ່າໂດຍ
ວິທີຟັງເພີ່ມເຕີມ ອີ້ວິທີຟັງ ກາຍຫລັງທີ່ໄດ້ຢືນຄຳຟັງເດີມຕ່ອຄາລແລ້ວ ເວັນແຕ່ ຄຳຟັງເດີມ
ແລະຄຳຟັງກາຍຫລັງນີ້ຈະເກີຍວ່າຂອງກັບພອທີ່ຈະຮົມກາຮົນວ່າພິຈາຮານາແລະຫຼັກສິນເຂົ້າດ້ວຍກັນ
ໄດ້” ຈາກບົນທັນບັນຍຸດີທີ່ສອງມາດຮານີ້ຈະເຫັນວ່າກາຮົນແຍ້ງນັ້ນເປັນຟັງທີ່ເສັນອເຂົ້າມາ
ກາຍຫລັງຈຶ່ງຕົກເກີຍວ່າຂອງກັບຟັງເດີມ ໃນກາຮົນວ່າຟັງເດີມກັບຟັງແຍ້ງເກີຍວ່າຂອງກັນ
ອຢ່າງໄຮຄພິຈາຮານາໄດ້ຈາກບົນທັນບັນຍຸດີ ມາດຮາ 179 ວຣຄທ້າຍທີ່ບັນຍຸດີວ່າ “ຟັງເດີມແລະ
ຟັງກາຍຫລັງນີ້ຈະເກີຍວ່າຂອງກັບພອທີ່ຈະຮົມກາຮົນວ່າພິຈາຮານາແລະຫຼັກສິນເຂົ້າດ້ວຍກັນໄດ້”
ໝາຍຄວາມວ່າຂ້ອາຫາດາມຟັງເດີມແລະຟັງແຍ້ງຈະຕົກເກີຍວ່າຂ້ອາຫາທີ່ໂປະເດີນອຢ່າງເດືອກກັນ
ຫຼືພິພາຖັກກັນເກີຍກັບທຮພໍຣາຍເດືອກກັນ ຫຼືພິພາຖັກກັນໃນເຮືອກກະຮ່າ ຫຼື
ພຸດິກຣະນິ ຫຼືກຣະນິເດືອກກັນ ຫຼືຮາຍເດືອກກັນ

ຕ້ວອຍ່າງ 1 ນາຍທິວາກັນນາງຮາຕີ ຂັບຮອ່ານກັນໄດ້ຮັບຄວາມເສີ່ຍຫາຍທັງສອງ
ຝ່າຍ ນາຍທິວາໄດ້ເປັນໂຈທົກຟັງນາງຮາຕີຮູ້ານຂັບຮອດໂດຍປະມາຫເລີນເລ່ອໜຮນາຍທິວາ
ເສີ່ຍຫາຍເປັນເງິນ 20,000 ນາທ ນາງຮາຕີເຫັນວ່າກາຮົນກັນນີ້ເປັນເພຣະຄວາມປະມາຫຂອງ

¹ຄຳພິພາກຫາຍກົດກຳທີ່ 736/2503.

โจทก์ หาใช่ของตนไม่ เช่นนั้นนางสาวรัชดาฟ้องแบ่งมาในค่าให้การขอให้โจทก์ใช้ค่าสินใหม่ ที่ดินแกนก็ได้ เพราะฟ้องแบ่งของนางสาวรัชดาเกี่ยวกับฟ้องเดิม ก่อนว่าคือ ฟ้องแบ่งและฟ้องเดิมมีประเด็นอย่างเดียวกัน

ตัวอย่าง 2 สาหารายร่างกายสี สีจีงฟ้องเรียกค่าสินใหม่ที่ดิน ก่อนนั้นสี เคยภูมิใจเงินสาไป 5,000 บาท เมื่อสาถูกฟ้องสาจึงฟ้องแบ่งเรียกเงินภูมิจากสี เช่นนี้สาฟ้อง แบ่งไม่ได้จะต้องไปฟ้องเป็นคดีอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก เพราะฟ้องเดิมเป็นเรื่องละเอียด ส่วนฟ้องแบ่งเป็นเรื่องลัญญาจึงไม่เกี่ยวข้องกันพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสิน เนื้อหาด้วยกันได้

ตัวอย่าง 3 โจทก์ฟ้องขับไล่เจ้าเลยออกจากเรือนของโจทก์ ซึ่งโจทก์ให้มารดา โจทก์ควบคุมการปลูกสร้างบ้านที่ดินที่จำเลยเข้ามา จำเลยต่อสู้ว่าเป็นเรือนของมารดา โจทก์ขายให้จำเลยแล้ว ถ้าหากเป็นของโจทก์ก็ปลูกบนที่ดินของจำเลย จึงฟ้องแบ่งขับไล่ ให้โจทกรื้อเรือนไป ดังนี้เป็นการบรรยายสภาพแห่งข้อหาชัดแจ้งแล้วและเกี่ยวกับฟ้องเดิม รับเป็นฟ้องแบ่งได้ (คاضิพากษาฎีกาที่ 184/2497)

ตัวอย่างคำพิพากษาฟ้องแบ่งที่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คاضิพากษาฎีกาที่ 57/2518 ฟ้องให้รื้อร็อกที่รุกที่ดิน จำเลยต่อสู้กรรมสิทธิ์และ ฟ้องแบ่งให้โจทกรื้อกันสาดที่น้ำฝนตกลงในที่ดินจำเลยได้

คاضิพากษาฎีกาที่ 778/2523 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยบุกรุกที่ดิน ต่อเติมชายคารุกส້າ ที่ดิน ขอให้จำเลยรื้อถอน จำเลยฟ้องแบ่งขอให้โจทกรื้อกันสาดที่สร้างใหม่ รื้อชายคาส่วน ที่รุกส້າ รื้อห้องน้ำประจำบ้านเครื่องสูบน้ำออกไปจากที่พิพากษา ฟ้องแบ่งส่วนนี้เกี่ยวกับฟ้องเดิม แต่ที่ขอให้โจทก์ใช้ค่าเสียหาย เพราะโจทก์ก่อสร้างทำให้กำแพงตีกของจำเลยแตก ก่ร้าว กระเบื้องหน้าตึกเสียหายถูกจ้างของโจทก์ตัดโครงเหล็กเครื่องปรับอากาศของ จำเลยนั้น ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่

คاضิพากษาฎีกาที่ 708/2525 โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจำเลยข้อหาหมิ่น ประมาทที่ลงข่าวในหนังสือพิมพ์และยังฟ้องเป็นคดีอาญาหลายคดี จำเลยจึงฟ้องแบ่งเรียก ค่าเสียหายที่โจทก์ฟ้องคดีอาญาเป็นเหตุให้จำเลยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีอาญา ดังนี้ ฟ้องแบ่งเกี่ยวกับฟ้องเดิมที่สามารถพิจารณาพิพากษาร่วมกันได้

คำพิพากษาร้ายกาหนดที่ 683/2540 โจทก์เป็นเรื่องกล่าวหาว่าจำเลยที่ 3 ร่วมกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 กระทำการละเมิดต่อโจทก์ โดยการลงข่าวใส่ความหมิ่นประมาท โจทก์ ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยที่ 3 เป็นเรื่องที่จำเลยที่ 3 กล่าวหาโจทก์นำคดีมาฟ้อง จำเลยที่ 3 ทำให้จำเลยที่ 3 ได้รับความเสียหาย ฟ้องแย้งของจำเลยที่ 3 เป็นฟ้องแย้งที่ อาศัยเหตุต่างกัน จึงไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมไม้อาจารณาซ้ำด้วยสิโนเข้าด้วยกัน ได้ตามมาตรา 177 วรรคสาม

คำพิพากษาร้ายกาหนดที่ 4002/2533 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกไปจากที่ดินที่จำเลย เช่าของโจทก์จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ได้ครอบครองปรับกษ์ที่ดินของโจทก์จนได้ กรรมสิทธิ์แล้วโจทก์ฟ้องคดีนี้ทำให้จำเลยเสียชื่อเสียงเกียรติคุณ ขอให้โจทก์เปลี่ยนแปลง ชื่อโจทก์ในโฉนดที่ดินมาเป็นของจำเลยและเรียกค่าเสียหายเนื่องจากเสียชื่อเสียง ดังนี้ ฟ้องแย้งในส่วนที่จำเลยอ้างว่าที่ดินเป็นของจำเลยเป็นการต่อสู้กรรมสิทธิ์ จึงเกี่ยวกับฟ้องเดิมและมิใช่ฟ้องแย้งมิเงื่อนไขขอบเขตที่ศาลจะรับไว้พิจารณา ส่วนฟ้องแย้งที่ขอให้โจทก์ใช้ ค่าเสียหายเป็นคนละเรื่องกับมูลค่าที่โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลย ฟ้องแย้งส่วนนี้จึงเป็นเรื่องอื่น ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมจะรับไว้พิจารณารวมกับฟ้องเดิมหาได้ไม่

คำพิพากษาร้ายกาหนดที่ 5741/2534 โจทก์ฟ้องจำเลยเรื่องแย่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน พิพากษา จำเลยให้การว่าที่ดินพิพากษาเป็นของจำเลยโดยการครอบครองปรับกษ์และศาลมี คำสั่งว่าจำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพากษาแล้ว การที่โจทก์เข้าไปบุกรุกรองน้ำและทำถนนใน ที่ดินพิพากษาเป็นการละเมิด จึงฟ้องแย้งให้โจทก์ทำการถอนร่องน้ำและรื้อถอนในที่ดินพิพากษา ให้อยู่ในสภาพเดิม ดังนี้ ฟ้องแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับกันที่ดินพิพากษาจึงเกี่ยวกับ ฟ้องเดิม

คำพิพากษาร้ายกาหนดที่ 5263/2545 โจทก์ฟ้องจำเลยชาระหนี้ตามสัญญาเงินกู้ยืม จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า สัญญาภัยเป็นโมฆะ เพราะจำเลยสำคัญผิดว่าโจทก์เป็น เจ้าหนี้รายหนึ่งของบริษัท ส.ชึ่งเป็นเจ้าหนี้ของจำเลย แต่แท้จริงแล้วไม่ใช่ ขอให้พิพากษา ว่าสัญญาภัยเงินเป็นโมฆะ หากเป็นดังที่จำเลยต่อสู้โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยรับผิดไม่ได้ ฟ้องแย้งจึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมตามมาตรา 177 วรรคสาม

คำพิพากษาร้ายกาหนดที่ 1135/2544 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยซื้อนมกล่องไปจากโจทก์ ถึงกำหนดจำเลยผิดนัดไม่ชำระ ขอให้บังคับจำเลยชำระราคา จำเลยให้การว่า จำเลยเป็น ตัวแทนค้าต่าง โจทก์จำเลยได้รับสินค้าจากโจทก์และนำไปส่งมอบให้ผู้ซื้อแล้ว จำเลยชอบ

ที่จะได้รับบำเหน็จในฐานะเป็นตัวแทน จึงฟ้องแย้งขอให้โจทก์ชำระบำเหน็จแก่จำเลย ตามคำฟ้องและฟ้องแย้งโจทก์และจำเลยต่างอ้างว่าอีกฝ่ายต้องรับผิดตามข้อสัญญา เกี่ยวกับการกระทำอันเดียวกัน จำเลยยอมฟ้องแย้งให้โจทก์ชำระเงินค่าบำเหน็จในฐาน เป็นตัวแทนค้าต่างของโจทก์ได้ เพราะเป็นเงินที่เกี่ยวเนื่องกับจำนวนหนึ่งที่โจทก์ฟ้อง จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมพอดีพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ตาม มาตรา 177 วรรคสาม ขอบที่จะรับฟ้องแย้งของจำเลยไว้พิจารณาต่อไป

คำพิพากษาฎีกานี้ 5182/2546 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยปลูกสร้างโรงเรือนบนที่ดิน ของจำเลย และสร้างรั้วคอนกรีตล้อมรอบรุกสำาเข้ามาในที่ดินของโจทก์ ขอให้จำเลยรื้อ ถอนรั้วคอนกรีต และอาคารที่รุกสำาออกไป จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยปลูกสร้าง อาคารและรั้วคอนกรีตโดยสุจริต จึงขอให้โจทก์จดทะเบียนโอนขายที่ดินส่วนที่รุกสำาให้แก่ จำเลยในราคา 100,000 บาท ดังนี้ หากฟังได้ว่า จำเลยปลูกสร้างอาคารและรั้วคอนกรีต รุกสำาโดยสุจริตหรือฟังได้ด้วยว่ารั้วคอนกรีตติดตรงเป็นส่วนหนึ่งของอาคารโรงเรือน จำเลยก็มีสิทธิตาม ป.พ.พ. มาตรา 1312 ไม่ต้องรื้อถอนโรงเรือนส่วนที่รุกสำา แต่ต้องเสีย ค่าใช้ที่ดินให้แก่โจทก์และจดทะเบียนสิทธิเป็นภาระจ่ายมันได้ ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็น เรื่องที่เกี่ยวกับฟ้องเดิมโดยตรง ขอบที่จะรับฟ้องแย้งไว้พิจารณาพิพากษา

คำพิพากษาฎีกานี้ 6868/2546 โจทก์ฟ้องขอให้กำหนดจำเลยมิให้รับมรดกที่ดิน พิพากษาเป็นบังพินัยกรรม จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า มิได้บังพินัยกรรมโจทก์ และจำเลยรวมทั้งทายาಥื่นตกลงแบ่งมรดกโดยจำเลยได้ที่ดินพิพากษา และจำเลยเข้า ครอบครองเป็นส่วนสัดแล้ว โจทก์ไม่มีส่วนในที่ดินพิพากษาอีก คดีโจทก์ขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้องและห้ามโจทก์เกี่ยวข้องกับที่ดินพิพากษา ดังนี้ เป็นเรื่องพิพากษาที่เกี่ยวกับการ รับมรดกที่ดินพิพากษานั้นเองคำฟ้องโจทก์ที่ขอให้กำหนดจำเลยมิให้รับมรดก จึงเป็นการฟ้อง เรียกร้องเอกสารที่ดินพิพากษาเป็นของตนแต่ฝ่ายเดียว ส่วนฟ้องแย้งจำเลยที่ว่ามีการตกลง แบ่งมรดกและจำเลยเข้าครอบครองมรดกที่ดินพิพากษาเป็นส่วนสัดแล้วทั้งคดีโจทก์ขาดอายุความ หากเป็นจริงโจทก์ก็สิ้นความเป็นทายาทไม่มีสิทธิเรียกร้องเอกสารที่ดินพิพากษา จึงเป็นเรื่อง เดียวกับฟ้องเดิมพอดีพิจารณาพิพากษาร่วมกันได้ตามมาตรา 177 วรรคสาม

คำพิพากษาฎีกานี้ 7843/2547 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรม จำเลยให้การต่อสู้ว่า จำเลยไม่ได้บอกเลิกสัญญาจ้างโจทก์ แต่โจทก์เป็นฝ่ายลาออกจากเงื่อน และการลาออกจากโจทก์เป็นการกระทำการผิดสัญญาจ้าง เพราะไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้

จำเลยทราบตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียนอันเป็นการกล่าวอ้างว่าโจทก์เป็นฝ่ายผิด สัญญาในการเลิกจ้างกัน หากเป็นความจริงดังที่จำเลยต่อสู้ โจทก์จะฟ้องขอให้จำเลยชำระเงินตามคำขอของโจทก์ไม่ได้ และการที่โจทก์ลาออกจากมีผลในวันนั้นเลย ทำให้จำเลยไม่สามารถหาค่ารุมาสอบนักเรียนแทนโจทก์ได้ทัน

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกាកี่ฟ้องยังไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกานี้ 670/2506 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยขับขี่รถยนต์ประมาณห้าຍ รถจักรยานสามล้อที่โจทก์โดยสารมา เป็นเหตุให้โจทก์บาดเจ็บ ขอให้ชดใช้ค่าเสียหาย แม้ผู้ขับขี่รถจักรยานสามล้อนั้นจะประมาทด้วยก็ตาม หากโจทก์เป็นเพียงผู้โดยสารไม่มีส่วนต้องรับผิดร่วมกับผู้ขับขี่รถจักรยานสามล้อแต่อย่างใดแล้วจำเลยจะขอให้ศาลมีเรียกผู้ขับขี่รถจักรยานสามล้อเข้ามาเป็นโจทก์ร่วม และฟ้องยังให้โจทก์กับผู้ขับขี่รถจักรยานสามล้อร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายให้ดันหาได้ไม่ เพราะไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกานี้ 4630/2534 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยซื้อเปิดไปจากโจทก์แล้วผิดนัดไม่ชำระราคา จำเลยรับว่าซื้อเปิดไปจากโจทก์จริง แต่เปิดเป็นโรคตายหมดภายในกำหนดสัญญา จึงไม่ต้องชำระราคา และฟ้องยังว่า เซื้อโรคจากเปิดโจทก์ติดต่อเปิดของจำเลยตายไปด้วย ขอให้โจทก์ชำระค่าเสียหาย ดังนี้ ฟ้องยังเป็นคนละเรื่องกับที่โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามสัญญาซื้อขาย ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมตามมาตรา 177 วรรคสาม

คำพิพากษาฎีกานี้ 4834/2538 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้ก่อสร้างห้องครัวโดยใช้ผนังอาคารพาณิชย์ของโจทก์โดยโจทก์ไม่อนุญาต ขอให้บังคับจำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ส่วนที่ติดกับผนังอาคารพาณิชย์ของโจทก์ จำเลยให้การว่า จำเลยได้ก่อสร้างผนังห้องครัวขึ้นใหม่ไม่ได้ใช้ผนังอาคารพาณิชย์ของโจทก์ ประเด็นจึงมือญว่าจำเลยได้ใช้ผนังอาคารพาณิชย์ของโจทก์เป็นผนังห้องครัวหรือไม่ เมื่อจำเลยให้การปฏิเสธเรื่องการใช้ผนังอาคารพาณิชย์ของโจทก์ เพราะได้ก่อสร้างผนังห้องครัวขึ้นใหม่ แต่จำเลยกลับกล่าวว่าโจทก์จะผนังอาคารพาณิชย์ของโจทก์ทำเป็นช่องหน้าต่างติดกระจกบานเกล็ดกับเหล็กดัด และฟ้องยังขอให้บังคับโจทก์รื้อถอนเหล็กดัดที่รุกล้ำที่ดินจำเลยออกไป เป็นการดังประเด็นขึ้นใหม่ อันเป็นคนละเรื่องกับที่โจทก์ฟ้อง ฟ้องยังของจำเลยจึงเป็นเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมตามมาตรา 177 วรรคสาม

คำพิพากษาฎีกที่ 6496/2540 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยซื้อสินค้า และรับสินค้าไปจากโจทก์ครบถ้วนแล้ว จำเลยได้ชำระค่าสินค้าดังกล่าวด้วยเช็ค แต่ธนาคารปฏิเสธการชำระเงิน ขอให้บังคับจำเลยชำระค่าสินค้าให้โจทก์ ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องที่บังคับให้จำเลยชำระหนี้ตามสัญญาซื้อขาย ไม่ได้ขอให้บังคับชำระหนี้ตามเช็คโดยเฉพาะ ฟ้องแบ่งของจำเลยและค่าของบังคับให้โจทก์คืนเช็คให้จำเลยจึงไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกที่ 3677/2545 โจทก์ฟ้องจำเลยฐานผิดสัญญาขายลดตัวสัญญาใช้เงินและจำนวนโดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยเป็นลูกค้าของบริษัท ล. จำเลยได้ทำสัญญาวางเงินสินเชื่อและสัญญาขาดลดตัวสัญญาใช้เงินกับบริษัทดังกล่าว โดยจำนวนที่ดินเป็นประกัน ต่อมาจำเลยผิดสัญญาไม่ชำระดอกเบี้ยและต้นเงินแก่บริษัท ล. เมื่อโจทก์ได้รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินมาจากบริษัท ล. จึงได้ฟ้องจำเลยให้ชำระหนี้สินทั้งหมด จำเลยให้การต่อสู้ว่า ฟ้องโจทก์เคลื่อนคลุ่มจำเลยไม่ได้เป็นหนี้ตามตัวสัญญาใช้เงินที่โจทก์ฟ้องจำเลยไม่เคยค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ยกับบริษัท ล. โจทก์มิได้บอกกล่าวบังคับจำนวนและฟ้องแบ่งว่า บริษัท ล. ใช้วิธีฉ้อลนำหุ้นของจำเลยประมาณ 3,000,000 หุ้น มูลค่ากว่า 100,000,000 บาท ซึ่งจำนำเป็นประกันหนี้ไปขายโดยวิธีการไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้จำเลยได้รับความเสียหายเป็นเงินประมาณ 60,000,000 บาท แต่จำเลยขอเรียกค่าเสียหายเพียง 2,000,000 บาท จึงขอให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหายแก่จำเลย เป็นเงิน 2,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยและให้ถือถอนจำนวนที่ดินคืนจำเลยด้วยฟ้องแบ่งดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเลยอ้างว่าบังษัทเงินทุน ล. ฉ้อลขายหุ้นจำเลยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการละเมิดต่อจำเลยซึ่งเป็นคนละเรื่องกับฟ้องเดิมที่โจทก์อ้างว่าจำเลยผิดสัญญาขาดลดตัวสัญญาใช้เงิน แม้โจทก์จะรับโอนสิทธิและหน้าที่มาจากบริษัท ล. ตามที่จำเลยอ้าง แต่ฟ้องแบ่งของจำเลยก็ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมที่จะรวมพิจารณาพิพากษาไปในคดีเดียวกันได้

คำพิพากษาฎีกที่ 2686/2545 โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้ตามสัญญาที่จำเลยได้กู้ไปจากโจทก์เมื่อวันที่ 6 และ 21 พฤศจิกายน 2541 จำเลยให้การและฟ้องแบ่งให้โจทก์คืนเงินที่จำเลยชำระเกินไปและที่จำเลยสำคัญผิดจ่ายแก่โจทก์อีก หัก ๆ ที่จำเลยชำระครบถ้วนแล้วในการกู้เมื่อปี 2540 ฟ้องแบ่งของจำเลยเป็นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใหม่เกี่ยวกับการชำระหนี้เงินกู้ครั้งอื่นไม่เกี่ยวกับสัญญาภัยที่โจทก์ฟ้อง จึงเป็นฟ้องแบ่งเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกที่ 4121/2546 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้ตามสัญญา
กู้เบิกเงินเก็บบัญชีโดยอ้างว่าจำเลยผิดสัญญามิชำระหนี้แก่โจทก์ การที่จำเลยฟ้องแย่ง
ขอให้บังคับโจทก์ใช้ค่าเสียหายและลงโฆษณาข้อมูลจำเลยหนังสือพิมพ์ โดยอ้างว่าโจทก์
ผิดสัญญาอีกฉบับหนึ่ง เพราะไม่ยอมปลดจำนวนที่ดินที่ได้จำนวนไว้เป็นประกันการกู้เงิน
ให้แก่จำเลย ทำให้จำเลยเสียหายนั้น สัญญาภัยเงินที่จำเลยอ้างรวมทั้งที่ดินที่จำนวนตาม
สัญญาเป็นคนละส่วนกับสัญญาและที่ดินที่โจทก์ฟ้อง ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็นคนละเรื่อง
กับที่โจทก์ฟ้อง ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม เป็นฟ้องแย้งที่ไม่ชอบด้วยมาตรา 177 วรรคสอง

คำพิพากษาฎีกที่ 4861/2547 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 รับผิดตามเช็คที่
จำเลยที่ 1 นำมายاخลุกแก่โจทก์ และให้จำเลยที่ 4 ร่วมรับผิดในฐานะผู้ค้าประกัน การที่
จำเลยที่ 4 กล่าวอ้างเรื่องสัญญาภัยเงินและฟ้องแย้งขอให้คืนสัญญาภัยเงิน จึงเป็นคนละเรื่อง
กับที่โจทก์ฟ้อง ฟ้องแย้งในส่วนนี้ของจำเลยที่ 4 ย่อมไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ส่วนที่จำเลยที่ 4
ฟ้องแย้งขอให้คืนสัญญาค้าประกันนั้น เมื่อจำเลยที่ 4 ให้การว่า สัญญาค้าประกันเป็น
สัญญาปลอม ดังนี้ หากพิจารณาได้ความตามคำให้การของจำเลยที่ 1 ดังกล่าว ศาลต้อง
พิพากษายกฟ้อง จำเลยที่ 4 ย่อมได้รับผลตามคำพิพากษาอยู่แล้ว กรณีไม่มีเหตุจำเป็นที่
จำเลยที่ 4 จะฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์คืนเอกสารดังกล่าว ศาลชอบที่จะไม่รับฟ้องแย้ง
ของจำเลยที่ 4

คำพิพากษาฎีกที่ 1982/2548 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยขันย้ายทรัพย์สินและ
บริหารพร้อมหั้งรื้อกอนอาคารสิ่งปลูกสร้างออกจากพื้นที่เช่า กับให้จำเลยชำระค่าใช้
ประโยชน์พื้นที่เช่า ค่าเช่าค้างชำระและค่าเสียหาย โดยอาศัยมูลเหตุตามสัญญาเช่าที่
สิ้นสุดลง การที่จำเลยฟ้องแย้งขอให้โจทก์ชำระค่าอาคารโดยมูลเหตุที่จำเลยยอมมอบ
อาคารของจำเลยในพื้นที่เช่าให้โจทก์ใช้ประโยชน์ แม้อาการดังกล่าวจะเป็นทรัพย์ที่
เกี่ยวพันอยู่ในฟ้องเดิมและจำเลยฟ้องแย้งโดยไม่ได้อศัยเหตุจากการถูกบอกเลิกสัญญา
สัมปทานก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่ามูลเหตุให้ใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อให้รับผิดตามฟ้องและฟ้อง
แย้งนั้น โจทก์และจำเลยต่างอาศัยมูลเหตุแห่งสิทธิแตกต่างกัน ฟ้องแย้งของจำเลยจึงไม่
เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาซึ่งขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ตามมาตรา 177
วรรคสาม และมาตรา 179 วรรคท้าย

คำพิพากษาฎีกที่ 2686/2548 โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นเจ้าของที่ดินพร้อมตึกแ阁
จำเลยเข้ามาอยู่ในตึกແກ朵โดยโจทก์ไม่ได้อันญญาตและไม่มีสิทธิได้ฯ โดยชอบด้วย

กฎหมาย เป็นการละเมิดต่อโจทก์ ขอให้ขับไล่จำเลยและให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่ โจทก์ จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่าโจทก์กับผู้มีชื่อได้ร่วมกันข่มขู่ให้จำเลยออกจากที่ดิน และให้นำเงินไปชาระแก่โจทก์ โจทก์นักคดีมาฟ้องเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งของศาลในคดีที่ โจทก์กับ ป. ถูก ศ. ยื่นฟ้องเป็นจำเลยและศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้โจทก์โอนหุ้น รวมทั้งห้ามทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับที่ดินพิพากษาในคดีนี้ซึ่งเป็นทรัพย์มรดกของ จ. การกระทำการของโจทก์เป็นการละเมิดและถอนสิทธิการเข้าของจำเลยทำให้จำเลยไม่สามารถครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินรวมทั้งต้องว่าด้วยทนายความมาดำเนินการแก้ต่าง ขอให้โจทก์ชดใช้ค่าเสียหายแก่จำเลย ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นเรื่องที่จำเลยกล่าวหาว่า โจทก์ทำละเมิดอันเป็นเรื่องอื่นซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับค่าฟ้องเดิมซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับข้ออ้างที่ อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาตามคำฟ้องเดิมไม่อาจรวมการพิจารณาขัดตัดสินเข้าด้วยกัน ได้ตามมาตรา 177 วรรคสาม ประกอนมาตรา 179 วรรคสาม

อนึ่ง ฟ้องแย้งมีเงื่อนไขถือว่าเป็นฟ้องแย้งที่ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

ตัวอย่างฟ้องแย้งมีเงื่อนไข

คاضิพากษาฎีกาที่ 956/2502 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลย จำเลยให้การต่อสู้ว่า ได้รับ ความคุ้มครองตาม พ.ร.บ.ควบคุมการเข้า ฯลฯ และต่อสู้อึกหลายประการ และฟ้องแย้งว่า หากจำเลยต้องออกจากที่เช่า โจทก์ต้องชดใช้เงินค่าซ้อมแซมห้องเช่าให้แก่จำเลย ดังนี้ ถือว่าฟ้องแย้งของจำเลยมีเงื่อนไข กล่าวคือให้ถือเป็นฟ้องแย้งต่อเมื่อศาลมีคำพิพากษาขับไล่ จำเลยออกจากห้องเช่า จึงไม่เป็นฟ้องแย้ง เพราะไม่อาจพิจารณารวมกับคำฟ้องเดิมได้

คاضิพากษาฎีกาที่ 323/2512 ฟ้องแย้งเป็นฟ้องอย่างหนึ่งที่จะต้องเข้าลักษณะ ทั่วไปตามมาตรา 55 คือ ตามฟ้องนั้นต้องได้มีสิทธิและหน้าที่ทางแพ่งโดยยังกันอยู่พร้อม บริบูรณ์แล้วจึงจะฟ้องกันได้โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเข้าตึกแถวโจทก์ โจทก์บอกเลิกสัญญาแล้ว ขอให้บังคับขับไล่จำเลยและเรียกค่าเสียหาย จำเลยฟ้องแย้งว่า จำเลยซ้อมแซมห้องเช่า หากจำเลยต้องออกจากห้องเช่าโจทก์ต้องใช้เงินค่าซ้อมแซมห้องเช่า จำเลยหาได้มีสิทธิ เป็นเจ้าหน้อญี่พร้อมบริบูรณ์ในขณะยื่นฟ้องแย้งเข้ามาไม่ เป็นหนี้ที่หากจะถือว่ามิได้ก็เป็น หนี้ที่อาจมีในภายหน้าเท่านั้น ยังไม่ใช่หนี้ที่พร้อมบริบูรณ์แล้วสำหรับยื่นฟ้องต่อศาลขอให้ บังคับได้ ศาลย่อมไม่รับฟ้องแย้งจำเลย

คำพิพากษาฎีกที่ 200/2522 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินที่เช่า จำเลยให้การว่าสัญญาเช่ายังไม่ครบกำหนด การบอกกล่าวไม่ชอบ ขับไล่จำเลยไม่ได้ พร้อมกับฟ้องแย้งว่า โจทก์รับเงินประกันการเสียหายไว้จากจำเลยจำนวนหนึ่ง เมื่อเลิกสัญญาเช่าต่อ กัน โจทก์ต้องคืนเงินประกันดังกล่าวให้จำเลย ดังนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม แต่เป็นเรื่องที่จะเกิดตามมาภายหลัง เมื่อจำเลยถูกขับไล่แล้ว โจทก์จึงต้องคืนเงินประกันความเสียหาย กล่าวคือ ถ้าจำเลยชนะคดีตามคำให้การ ฟ้องแย้งของจำเลยก็ตกไป เพราะยังไม่ถึงเวลาที่จะคืนเงินประกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องเรียกร้องกันอีกต่างหากเมื่อปรากฏผลในคดีนี้แล้ว จึงพิจารณาฟ้องแย้งของจำเลยไปพร้อมกับข้อต่อสืบในคำให้การไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกที่ 2976/2526)

คำพิพากษาฎีกที่ 5974/2539 โจทก์ห้องว่า จำเลยบุกรุกที่ดินของโจทก์ทางด้านที่ติดกับที่ดินของจำเลย จำเลยให้การว่า มิได้บุกรุกที่ดินของโจทก์ คดีมีประเด็นว่า จำเลยบุกรุกที่ดินของโจทก์หรือไม่ ดังนั้น ฟ้องแย้งของจำเลยที่ว่า หากจำเลยได้ครอบครองที่ดินของจำเลยต่อเนื่องเข้าไปในที่ดินของโจทก์ ก็เป็นการครอบครองมากกว่า 10 ปี จนได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของโจทก์แล้ว จึงเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีเข้าด้วยกันได้

คำพิพากษาฎีกที่ 7391/2543 โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนจำเลยที่ 1 จากการเป็นผู้จัดการรถกของ ว. และตั้งโจทก์เป็นผู้จัดการรถแทน จำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ให้การว่า จำเลยที่ 1 จัดการรถโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์ไม่เหمهะที่จะเป็นผู้จัดการรถ และฟ้องแย้งขอให้ตั้งจำเลยที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 เป็นผู้จัดการรถซึ่งยังไม่แนนอนว่าศาลจะเพิกถอนจำเลยที่ 1 จากการเป็นผู้จัดการรถหรือไม่ ฟ้องแย้งในส่วนนี้จึงเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีเข้าด้วยกันได้

คำพิพากษาฎีกที่ 1656/2547 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยปลูกสร้างอาคารรุกสั้นเข้ามาในที่ดินของโจทก์ จำเลยให้การในตอนแรกว่า จำเลยปลูกสร้างอาคารโดยถูกต้องตามกฎหมายและตามที่โจทก์นำชี้ร่วงแนวเขตที่ดินมิได้ทำละเมิดต่อโจทก์ เป็นการปฏิเสธว่า จำเลยมิได้ปลูกสร้างอาคารรุกสั้นที่ดินของโจทก์ แต่ตอนท้ายให้การว่า หากพังว่าจำเลยปลูกสร้างอาคารรุกสั้นที่ดินของโจทก์จริงแล้วก็เป็นการกระทำโดยสุจริตและขอฟ้องแย้งให้โจทก์ขยายที่ดินส่วนที่รุกสั้นแก่จำเลย ฟ้องแย้งของจำเลยนอกจากจะมีเงื่อนไขและไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะพิจารณาและชี้ขาดตัดสินไปด้วยกันได้ ไม่ชอบด้วยมาตรฐาน

177 วรรคสาม บุญมาตรา 179 วรรคท้ายแล้ว คำขอท้ายฟ้องแบ่งยังเป็นคำขอที่ไม่อาจมั่งคั่นได้เพราะขัดต่อ ป.พ.พ. มาตรา 1312

คำพิพากษาฎีกាជที่ 4833/2547 โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินของโจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งสี่ให้การว่า จำเลยที่ 3 อาศัยอยู่ในบ้านที่ อ. ปลูกในที่ดินว่างเปล่าและยกให้จำเลยที่ 3 จำเลยที่ 3 ครอบครองโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเกินกว่า 10 ปี และ ส่วนจำเลยที่ 1 ปลูกบ้านอยู่ในที่ว่าง บริเวณใกล้เคียงกับบ้านที่จำเลยที่ 3 อาศัยอยู่แล้ว จำเลยที่ 1 ครอบครองโดยสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดมา หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินที่จำเลยที่ 1 และที่ 3 ครอบครองรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของโจทก์ทั้งสอง ที่ดินนั้นก็ตกเป็นของจำเลยที่ 1 และที่ 3 โดยการครอบครองปรนัย คดีจึงมีประเด็นในเบื้องต้นว่า จำเลยที่ 1 และที่ 3 ปลูกบ้านทั้งสองหลังดังกล่าวรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของโจทก์ทั้งสองตามฟ้องหรือไม่ หากฟังไม่ได้ว่าบ้านทั้งสองหลังดังกล่าวรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของโจทก์ทั้งสอง ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์ทั้งสองไปโดยไม่ต้องพิจารณาคำฟ้องแบ่งของจำเลยที่ 1 และที่ 3 การที่จำเลยที่ 1 และที่ 3 ฟ้องแบ่งว่าหากมีส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินของโจทก์ทั้งสอง จำเลยที่ 1 และที่ 3 ครอบครอง รุกล้ำหรือเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของที่ดินของโจทก์ทั้งสอง จำเลยที่ 1 และที่ 3 ก็ได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรนัย จึงเป็นฟ้องแบ่งโดยมิเงื่อนไขไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและซื้อขายด้วยกันได้ตามมาตรา 179 วรรคท้าย

กรณีที่ไม่ถือว่าเป็นฟ้องแบ่งที่มิเงื่อนไข

คำพิพากษาฎีกាជที่ 592/2506 โจทก์ฟ้องขันไล่จำเลยออกจากห้องเช่า จำเลยให้การว่าจำเลยเช่าห้องของโจทก์จริง โดยมิได้ยกข้อต่อสู้ว่าจำเลยมีสิทธิจะอยู่ในห้องเช่าต่อไป ทั้งมิได้ต่อสู้ว่าโจทก์ฟ้องขันไล่จำเลยไม่ได้ แต่จำเลยฟ้องแบ่งขอให้โจทก์ใช้เงินค่าก่อสร้างเพิ่มเติมห้องเช่าให้จำเลยในเมื่อจำเลยจะต้องออกจากห้องเช่าของโจทก์ไป ดังนี้ ถือว่าฟ้องแบ่งของจำเลยไม่มิเงื่อนไขและสามารถพิจารณาหากับคำฟ้องเดิมได้

คำพิพากษาฎีกាជที่ 2700/2535 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองเช่าชื่อที่ดินจากโจทก์ไปปลูกบ้านแล้วผิดสัญญาเช่าชื่อ จะให้บังคับจำเลยทั้งสองรื้อถอนบ้านและออกไปจากที่ดินที่เช่าชื่อ จำเลยทั้งสองให้การและฟ้องแบ่งว่า โจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาเช่าชื่อ ขอให้บังคับโจทก์ในกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เช่าชื่อให้แก่จำเลยทั้งสอง โดยจำเลยทั้งสองจะชำระค่าเช่าชื่อที่ค้างแก่โจทก์ หากโจทก์ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา

ของโจทก์ หากโจทก์ไม่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ และจำเลยหักสองจะต้องรื้อถอนบ้านออกไปแล้วให้โจทก์ชดใช้ค่าที่ดินเพิ่มขึ้น และชดใช้ค่าเสียหายที่ต้องรื้อถอนบ้านหลังดังกล่าวออกไปรวมเป็นเงิน 380,000 บาท และเสียค่าก่อเบี้ยอัตรา้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันพ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จนั้น เป็นค่าฟ้องแย้งที่เกี่ยวกับพ้องเดิมพอดีจะพิจารณาและซึ่งขาดด้วยสิโนดีไปด้วยกันได้ตามมาตรา 177 วรรคสาม และมาตรา 179 วรรคท้าย และค่าฟ้องแย้งนี้ไม่เป็นเงื่อนไข หากแต่เป็นเพียงคำขอในค่าฟ้องแย้งอีกข้อหนึ่งในเมื่อบังคับตามคำขอแรกไม่ได้ซึ่งแล้วแต่ศาลจะพิพากษาให้จำเลยชนะคดีได้มากน้อยเพียงใดเท่านั้น

3. ผู้มีสิทธิยื่นฟ้องแย้ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสาม บัญญัติว่า “จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้...” จากบทบัญญัติดังกล่าวนี้ ผู้มีสิทธิยื่นฟ้องแย้งได้แก่จำเลยในคดีเดิมนั้นเอง นอกจากจำเลยแล้วยังมีผู้ได้รับมอบอำนาจจากจำเลยให้กระทำการแทน และกรณีบุคคลภายนอกที่ถูกเรียกเข้ามาเป็นผู้ร้องสอดตามมาตรา 57 (3) ก็มีสิทธิยื่นฟ้องแย้งได้ (ป.ว.แพ่ง มาตรา 177 วรรคท้าย) การฟ้องแย้งนี้เป็นสิทธิของจำเลย แม้จะเป็นเรื่องซึ่งฟ้องแย้งได้ หากจำเลยไม่ต้องการจะฟ้องแย้ง แต่จะฟ้องเป็นคดีต่างหาก จำเลยก็ยอมทำได้

4. จะฟ้องแย้งใครได้บ้าง

ได้แก่ล่ามมาแล้วว่าฟ้องแย้งคือการที่จำเลยในคดีเดิมกลับเป็นโจทก์ฟ้องโจทก์ในคดีเดิมให้เป็นจำเลย ฉะนั้น ผู้ที่จะถูกจำเลยฟ้องแย้งได้ก็คือตัวโจทก์ในคดีเดิม ส่วนบุคคลอื่นหากมิใช่โจทก์ในคดีเดิมแล้วจำเลยจะฟ้องแย้งเข้าเหล่านั้นมิได้¹

5. การบรรยายฟ้องแย้ง

ปกติจำเลยมักฟ้องแย้งรวมมากับคำให้การ และทางปฏิบัติทนายความจะแยกฟ้องแย้งไว้คนละส่วนกับคำให้การ เพราะฟ้องแย้งเป็นค่าฟ้องจำต้องบรรยายฟ้องให้เห็นเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก การบรรยายฟ้องก็เช่นเดียวกับฟ้องคือต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาที่ฟ้องแย้งเข้ามา นอกจากนี้ หากผู้ฟ้องแย้งประสงค์จะให้ศาลมีจังหวะในข้อใดต้องกล่าวให้เป็นประเด็นไว้ด้วย (เช่น จำเลยฟ้องแย้งว่าที่ดินและเรือนพิพาทเป็น

¹ ฎีกานิตพากษารวมที่ 1379 และ 3045/2530.

ของจำเลย จำเลยจึงให้โจทก์ออกไปเพื่อจะให้ผู้อื่นเช่า แต่โจทก์ไม่ยอมออกทำให้จำเลยเสียหาย และขาดค่าเช่าที่ควรจะได้ ดังนี้ พ้องແย়ংของจำเลยไม่มีประเด็นจะให้ศาลมินิฉัยว่าจำเลยมีสิทธิเรียกร้องให้โจทก์แบ่งดอกผลของที่ดิน และเรือนพิพากษ์ที่โจทก์ได้มาให้แก่จำเลยตามส่วนที่จำเลยมีอยู่ คำพิพากษาฎีกาที่ 1366/2510 แต่บางคดีแม้จำเลยจะได้พ้องແย়ং หากคดีมีปัญหาข้อกฎหมายไปถึงสิทธิของจำเลย ศาลอาจวินิจฉัยให้ก็ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2405/16)

6. ทุนทรัพย์ของฟ้องແย়ং และเขตอำนาจศาลที่จะรับฟ้องແย়ং

เนื่องจากฟ้องແย়ংนั้นเป็นค่าฟ้องตามมาตรา 1(3) จึงต้องมีคำขอท้ายฟ้องฉะนั้นหากเป็นคดีมีทุนทรัพย์ จำเลยก็ต้องเสียค่าเขียนศาล ตามจำนวนทุนทรัพย์ที่ฟ้องແย়ং นัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1027/2513 (ประชุมใหญ่) โจทก์ฟ้องว่าตึกพิพากษ์เป็นของโจทก์ ขอให้ขับไล่จำเลยให้การต่อสู้ และฟ้องແย়ংว่าตึกพิพากษ์เป็นของจำเลยไม่ใช่ของโจทก์ ขอให้ห้ามโจทก์เข้าเกียวกับ ดังนี้ ความในฟ้องແย়ংแสดงอยู่ในดัวว่าจำเลยขอให้ศาลชี้กรรมสิทธิ์ว่าตึกเป็นของจำเลยด้วย ฟ้องແย়ংของจำเลยจึงเป็นคดีมีทุนทรัพย์ จำเลยต้องเสียค่าเขียนศาลตามราคาตึกพิพากษาด้วย

สำหรับทุนทรัพย์ในฟ้องແย়ংก็มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลด้วย ถ้าฟ้องແย়ংนั้นเกินอำนาจของศาลที่รับฟ้องของโจทก์ไว้แต่เดิมแล้ว จำเลยจะฟ้องແย়ংรวมในคดีนั้นไม่ได้ จำเลยต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่ต่อศาลที่มีอำนาจ แต่ถ้าฟ้องเดิมของโจทก์ฟ้องต่อศาลแพ่งหรือศาลจังหวัด จำเลยฟ้องແย়ংมีทุนทรัพย์น้อยและอยู่ในอำนาจของศาลแขวง ดังนี้ จำเลยฟ้องແย়ংได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 561/2491 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยเช่าที่ปลูกตึก และสัญญาให้ตึกตกเป็นของโจทก์เมื่อสิ้นอายุ ขอให้ศาลแสดงว่าตึกเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ และขอให้จำเลยโอนให้ ดังนี้ เป็นเรื่องขอให้ศาลแสดงสิทธิตามสัญญาและบังคับให้จำเลยโอนตามสัญญา แม้ว่าจำเลยต่อสู้ว่าตึกยังเป็นของจำเลยอยู่ ซึ่งหมายความว่าจำเลยต่อสู้ว่า ตามสัญญาตึกยังเป็นของจำเลย เป็นเรื่องต่อสู้ในทางแปลสัญญา จึงเป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ ตกอยู่ในอำนาจศาลแขวง

โจทก์ฟ้องคดีไม่มีทุนทรัพย์ต่อศาลแขวง จำเลยให้การฟ้องແย়ংเรียกเงินเกินอำนาจศาลแขวง ดังนี้ ก็ไม่ทำให้คดีเดิมที่โจทก์ฟ้องແย়ংของตนไปฟ้องยังศาลแพ่ง

เมื่อจำเลยนำไปฟ้องยังศาลแขวง ศาลแขวงก็มั่งคบให้ตามคำฟ้องของจำเลยไม่ได้ รูปคดีต้องถือว่าข้อต่อสู้ที่จำเลยฟ้องยังเป็นแต่เพียงข้อต่อสู้ฟ้องเดิมของโจทก์เท่านั้น

7. กำหนดเวลาในการยื่นฟ้องแย้ง¹

เรื่องกำหนดเวลาในการยื่นฟ้องแย้งนั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรง มาตรา 177 วรรคสาม บัญญัติแต่เพียงว่าจำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้ ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าถ้าจำเลยไม่ประสงค์ที่จะฟ้องแย้ง แต่จะเป็นโจทก์ฟ้องโจทก์เดิมเป็นจำเลยอีก คดีหนึ่งต่างหากก็ยอมทำได้

ฟ้องแย้งนี้จำเลยจะฟ้องมาในคำให้การก็ได้ ส่วนฟ้องแย้งหลังจากที่นำคำให้การมา>yื่นแล้วนั้นทำไม่ได้ แต่สำหรับการฟ้องแย้งเข้ามาในคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การจะทำได้หรือไม่อาจเป็นปัญหา อย่างไรก็ตาม สำหรับปัญหานี้เป็นยุติว่าฟ้องแย้งภายหลัง โดยฟ้องเข้ามาในคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การนั้นทำได้ นัยคำพิพากษาฎีกาที่ 629/2524 จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสาม หรือจะฟ้องแย้งมาในคำร้องขอแก้คำให้การตามมาตรา 179 (3) ก็ได้ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยผิดสัญญาจ้าง โจทก์ทำไม่ว่างานป่าในบริเวณอ่างเก็บน้ำ ขอให้บังคับจำเลยใช้ค่าเสียหาย จำเลยให้การว่าโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญาไม่ทำไม่ภายในกำหนด ครั้นตอนเชื่อส่องสถาน จำเลยฟ้องแย้งมาในคำร้องขอแก้ไขคำให้การ โดยจำเลยแนบคำให้การฟ้องแย้งมาพร้อมกับคำร้อง เมื่อคำให้การฟ้องแย้งดังกล่าว มีข้อความระบุข้อต่อสู้ขึ้นใหม่ โดยให้รายละเอียดว่าโจทก์ผิดสัญญาทำไม่ว่างและแผ่วงานป่าได้เท่าใด คงเหลืออยู่เท่าใด ทำให้จำเลยได้รับความเสียหายอย่างไร คิดเป็นจำนวนเงินค่าเสียหายเท่าใด เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้ออ้างเพื่อหักล้างข้อหาของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ตามบทบัญญัติตามมาตรา 179 (3) จึงเป็นฟ้องแย้งในค่าคุ้มความที่ยื่นต่อศาลเมื่อตั้งประเด็นไว้แล้ว ขอบที่จะรับคำร้องขอแก้ไขคำให้การของจำเลยเป็นฟ้องแย้งได้

แต่ถ้าจะคิดในทางที่ว่า การขอเพิ่มคำให้การนั้น เมื่อศาลมั่งคบไว้ยื่นเป็นคำให้การส่วนหนึ่งเหมือนกันกับคำฟ้องแย้งโดยวิธีเพิ่มเติมคำให้การได้ด้วยตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1300/2503 ในฎีกานั้นนอกจากจะเป็นตัวอย่างของการฟ้องแย้งโดยวิธี

¹ ประพนธ์ คาดะมาน, ศาสตราจารย์, อ้างแล้ว, หน้า 158.

ขอเพิ่มเติมคำให้การแล้วยังเป็นดัวอย่างของการพ้องແย়ংก์เป็นคำพ้อง จึงยกอยู่ในบังคับ มาตรา 55

“โจทก์พ้องว่า จำเลยบุกรุกที่ติดของโจทก์ ต่อมาร้ายๆ ขอเพิ่มเติมคำให้การจะพ้องແย়ংว่า โจทก์ละเมิดสิทธิของบุตรจำเลยที่ 1 ซึ่งอยู่ในความปกครองของจำเลยที่ 1 เรื่องนี้จำเลยที่ 1 มิได้ยื่นคำร้องเข้ามาในฐานะเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตรโดยร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความ แต่กระทำการโดยเพิ่มเติมคำให้การและพ้องແย়ং ในฐานะส่วนตัวที่ถูกโจทก์พ้องค้าน จำเลยที่ 1 จะอาศัยสิทธิของบุตรซึ่งเป็นบุคคลอื่นมาพ้องແย়ংโจทก์ไม่ได้ ถ้าโจทก์ละเมิดสิทธิของบุตรจำเลยประการใดก็ชอบที่บุตรของจำเลยหรือผู้มีอำนาจแทนที่จะพ้องร้องเป็นอีกส่วนหนึ่ง”

8. การตรวจและสั่งฟ้อง

พ้องແย়ংก์เป็นพ้อง ศาลจึงตรวจคำพ้องແย়ং เช่นเดียวกับพ้องธรรมตามหลักเกณฑ์ของ ป.ว.แพ่ง มาตรา 18 หากถูกต้องตามมาตรา 18 จะต้องตรวจต่อไปด้วยว่าพ้องແย়ংนั้นเกี่ยวข้องกับพ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและข้าคัดสนใจเข้าด้วยกันได้หรือไม่ เพราะมาตรา 179 วรรคท้าย บัญญัติเช่นนั้น ถ้าพ้องແย়ংชอบดังที่กล่าวมา ศาลจะต้องรับพ้องແย়ংไว้ตามมาตรา 177 วรรคสี่ แต่ถ้าพ้องແย়ংเป็นเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับพ้องเดิม มาตรา 177 วรรคสาม บัญญัติวิธีการสั่งฟ้องແย়ংว่าต้องสั่งให้จำเลยไปฟ้องเป็นคดีต่างหาก และการสั่งเช่นนี้มีผลเท่ากับสั่งไม่รับคำคู่ความ จำเลยจึงอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นได้ทันที ในการสั่งรับพ้องແย়ংนั้นปกติพ้องແย়ংจะรวมเป็นคำให้การ ศาลจึงต้องสั่งฟ้องແย়ংแยกกับคำให้การ เช่น “รับเป็นคำให้การ แต่พ้องແย়ংไม่เกี่ยวกับพ้องเดิมจึงให้ไปฟ้องเป็นคดีต่างหาก” ถ้าคำให้การยืนกันกำหนดคดีต้องสั่งยกทั้งหมด

9. สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาในคดีที่มีพ้องແย়ং

การอุทธรณ์ฎีกาในคดีที่มีการฟ้องແย়ং คดีใดที่จำเลยใช้สิทธิฟ้องແย়ংด้วยนั้น ศาลต้องวินิจฉัยคดีนี้เป็นสองคำพ้องด้วยกัน เช่น โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีมีทุนทรัพย์และจำเลยก็ฟ้องແย়ংเป็นคดีมีทุนทรัพย์เช่นกัน ดังนี้ในเบื้องแรกเห็นได้ว่าคู่ความจะต้องเสียค่าชื่นศาลด้วยกันทั้งสองฝ่าย และถ้าคดีมีอุทธรณ์ฎีกาจะอุทธรณ์ฎีกานั้นในปัญหาข้อเท็จจริงได้เพียงได้หรือไม่ ศาลมีฎีกาได้วางหลักไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ 883/2515 และคำพิพากษาฎีกาที่ 1437/2515 ว่า “คดีโจทก์ฟ้องจำเลย และจำเลยฟ้องແย়ংขึ้นมาตนั้น จะอุทธรณ์ฎีกากลับได้เพียงได้ หรือไม่ ต้องแยกพิจารณาคนละส่วน แม้คดีมีโจทก์ฟ้องจะ

ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่คดีที่จำเลยฟ้องແย়ংຄালไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงก็ได้"

เมื่อศาลต้องพิจารณาคดีที่มีการฟ้องແย়ংเป็นสองคำฟ้อง หรือนัยหนึ่งต้องແย়ংเป็นคนละคดีด้วยแล้ว ก็จะถือเอาทุนทรัพย์จากสองคดีมารวมกันในการพิจารณาว่าจะอุทธรณ์ภัยกานั้น ต้องห้ามตามมาตรา 224, 248 ได้ หรือไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 452/2512)

บทที่ 2 การหักหนี้

เรื่องการหักหนี้นั้น มีกล่าวไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 341 ถึงมาตรา 348 ซึ่งในกฎหมายเรียกว่า "หักกลบลบหนี้" ดังที่ ป.พ.พ. มาตรา 341 บัญญัติไว้ว่า ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดยมูลหนี้อันเป็นวัตถุอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายนั้นถึงกำหนดจะชำระแล้ว ลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมจะหลุดพันจากหนี้ของตนด้วย การหักกลบลบหนี้ได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกันในมูลหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่องให้หักกลบลบหนี้ได้

ตามธรรมดานี้ที่จะหักกลบลบหนี้กันได้ มักจะเป็นหนี้ที่ชำระกันเป็นจำนวนเงิน ส่วนหนึ่งที่ชำระด้วยทรัพย์อย่างอื่น จะหักกลบลบกันได้ก็แต่เฉพาะทรัพย์ที่โดยปกติอาจใช้ ของอันเป็นประเภทและชนิดเดียวกัน มีปริมาณเท่ากันแทนกันได้ เช่น ก. ส่งน้ำมัน เป็นเชิงตราสามทหารให้แก่ ข. 60 ปีบ และในขณะเดียวกัน ข. ก็มีหน้าที่จะต้องส่งน้ำมัน เป็นเชิงตราสามทหารให้แก่ ก. 60 ปีบเช่นเดียวกัน เช่นนี้ก็สามารถหักกลบลบหนี้กันได้ ถ้าเป็นน้ำมันเป็นเชิงตราแล้ว ก็หักกลบลบกันไม่ได้

ถ้าเป็นในกรณีที่โจทก์จำเลยต่างเป็นหนี้ซึ่งกันและกัน และหนี้ทั้งสองรายนี้อยู่ใน สภาพที่จะหักกันได้ตามหลักว่าด้วยการหักกลบลบหนี้ตาม ป.พ.พ. และ เวลาจำเลยให้ การจำเลยอาจยกข้อนี้ขึ้นกล่าวในคำให้การขอหักหนี้ได้ แต่ถึงแม้จะไม่กล่าวไว้ใน คำให้การ สิทธิที่จะหักกลบลบหนี้ก็ยังหาสิ้นไปไม่ เป็นแต่ว่าการขอไว้ในคำให้การ อาจทำ ให้ไม่ต้องโต้เดียงกันในชั้นหลัง ถ้าโจทก์ไม่ยอมรับในข้อที่จำเลยขอหักหนี้ ศาลก็จะได้ พิจารณาซึ่งขาดเสียที่เดียวว่าจำเลยมีสิทธิขอหักหนี้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น แดงเป็นโจทก์ พ้องเรียกเงินกู้จากคำ 6,000 บาท ถ้าแดงได้ซื้อสิ่งของเชือไปจากร้านคำเป็นเงิน 3,000 บาท และถึงกำหนดแล้วแดงก็ไม่ชำระคำก็ทำคำให้การขอหักเงิน 3,000 บาทที่แดงเป็น หนี้อยู่ จากจำนวนเงิน 6,000 บาท ที่แดงพ้องเรียกได้

อนึ่ง โดยเหตุที่หนี้ซึ่งหักกันได้นั้น ต้องเป็นหนี้ที่แนนอน ฉะนั้น หนี้ที่จำเลยจะขอ หักจึงต้องเป็นหนี้ที่แนนอนด้วย และหนี้ที่โจทก์พ้องก็ต้องเป็นหนี้ที่แนนอนเหมือนกัน

ทั้งยังต้องเป็นหนึ่งที่ถึงกำหนดชำระแล้วอีกด้วย เช่น ถ้าโจทก์ฟ้องเรียกค่าสินใหม่ทดแทนในการที่จำเลยขับรถชนโจทก์ จำเลยจะขอหักหนี้ที่โจทก์กู้เงินจากจำเลยไปไม่ได้ เพราะค่าสินใหม่ทดแทนที่โจทก์ฟ้องจำเลยยังเป็นหนี้ที่ยังไม่แนนอน

เรื่องการขอหักหนี้ที่กล่าวมานี้ เห่ากันเป็นการคิดบัญชีหนี้สินที่มีต่อกัน แทนการที่จะต้องส่งทรัพย์ต่อกันและกัน อันจะเป็นการเสียเวลาโดยไม่จำเป็น และมิใช่เป็นเรื่องที่จำเลยเรียกร้องทรัพย์สินเงินทองอะไรจากโจทก์ หากเป็นสิทธิของจำเลยตามกฎหมายที่จะขอหักกลบลบหนี้ได้เท่านั้น จะนั้นจึงเป็นเพียงคำให้การในคดี ไม่ถือว่าเป็นการฟ้องแย้ง หรือเป็นการฟ้องร้องโจทก์ จำเลยจึงไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในจำนวนเงินที่ขอหักหนี้ดังกล่าวนี้

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกainเรื่องนี้ เช่น

คำพิพากษาฎีกที่ 609/2521 วินิจฉัยว่า นอกจากจำเลยจะให้การปฏิเสธแล้ว จำเลยยังมีสิทธิหักกลบลบหนี้และฟ้องแย้งได้ เมื่อเช็คที่จำเลยชำระหนี้ถึงกำหนดแล้ว โจทก์มาซื้อสินค้าจากจำเลยอีก จำเลยขอหักกลบลบหนี้ กับให้โจทก์ใช้หนี้แก่จำเลยได้

คำพิพากษาฎีกที่ 644/2522 วินิจฉัยว่า จำเลยให้การต่อสู้ดือหักกลบลบหนี้ ค่าน้ำมันของโจทก์กับค่ากระแสงไฟฟ้าของจำเลย โจทก์เบิกความว่าโจทก์เป็นลูกหนี้ค่ากระแสงไฟฟ้าของจำเลย ได้หักกลบลบหนี้กันแล้ว คงเป็นหนี้ตามจำนวนที่ฟ้อง ดังนี้ เป็นหนี้ที่โจทก์ปฏิเสธจึงมีข้อต่อสู้ หักกลบลบหนี้กันไม่ได้

คำพิพากษาฎีกที่ 1190/2526 โจทก์และจำเลยต่างมีความผูกพันในอันที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่กันและกัน เมื่อหนี้ของทั้งสองฝ่ายต่างถึงกำหนดแล้ว ยอมจะหักกลบลบกันได้ โดยจำเลยไม่ต้องฟ้องโจทก์เป็นคดีใหม่หรือฟ้องแย้ง เพราะโจทก์มีความผูกพันจะต้องชำระหนี้ให้แก่จำเลยตามสัญญาค้าประกัน ส่วนจำเลยก็มีความผูกพันจะต้องชำระเงินให้แก่โจทก์ตามตัวสัญญาใช้เงิน ทั้งการที่มิได้มีการมอบตัวสัญญาใช้เงินตามสัญญาค้าประกันก็มิใช่เป็นเครื่องแสดงเจตนาของคู่กรณีว่าจะมิให้นา ป.พ.พ. มาตรา 341 มาใช้บังคับ

สรุป การฟ้องแย้งคือการฟ้อง ซึ่งจำเลยกลับฟ้องโจทก์โดยฟ้องในคดีเดียว ขอให้โจทก์รับผิดชอบ กล่าวคือ โจทก์เป็นผู้เริ่มคดีก่อน เมื่อโจทก์ฟ้องแล้ว จำเลยจึงได้ฟ้องบ้าง

ในคดีเดียวกัน โดยกล่าวรวมมาในคำให้การ จะฟ้องแย้งได้ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 3 ประการคือ

- ก. ต้องมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่
- ข. ต้องมีฟ้องเดิม
- ค. ฟ้องแย้งนั้นต้องเกี่ยวกับฟ้องเดิม
จำเลยเป็นผู้มีสิทธิฟ้องแย้งและฟ้องโจทก์ในคดีเดิมเป็นจำเลย